

Η ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΣΧΟΛΗ ΤΟΥ CAMBRIDGE

Τῶν κ.κ. ΓΙΩΡΓΟΥ Α. ΖΟΜΠΙΑΝΑΚΗ & ΘΕΟΔΩΡΟΥ Γ. ΧΥΤΗΡΗ

University of York, Ἀγγλία

Στὸ 4ο τεῦχος τοῦ ΚΣΤ' τόμου, ὁ κ. Ἴ. Λεκάκης παρουσιάζει μὲ τὸν τίτλο, «Ἡ Ταυτόχρονη Ἑσωτερικὴ - Ἐξωτερικὴ Ἴσορροπία», μία ἄποψη τῆς Θεωρίας τῆς Νέας Σχολῆς τοῦ Cambridge (N.C.S.). Ἡ ἀνάλυσή του τοποθετεῖται στὸ πλαίσιο τῆς ἀποτελεσματικῆς ταξινομήσεως τῆς ἀγορᾶς, ὅπως αὐτὴ ἔχει διατυπωθεῖ ἀπὸ τὸν R. Mundell. Ἐπειδὴ ὁμως, παρ' ὅλη τὴν ἀνάλυση τοῦ κ. Λεκάκη, νομίζουμε ὅτι πιθανὸν νὰ ὑπάρξει παρανόηση σχετικὰ μὲ τὸ πραγματικὸ περιεχόμενον τῆς θεωρίας τῆς NCS, θὰ θέλαμε νὰ διευκρινίσουμε μερικὰ στοιχεῖα, ἀναφορικὰ μὲ τὶς προτάσεις οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς σχολῆς αὐτῆς.

Ἀρχικὰ θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ὅτι οἱ προτάσεις τῆς NCS δὲν πηγάζουν ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο νεο-Κεϋνσιανὸ ὑπόδειγμα λειτουργίας τῆς οἰκονομίας. Αὐτὸ ἔχει σὰν ἄμεση συνέπεια νὰ μὴν εἶναι δυνατὸν οἱ προτάσεις αὐτὲς νὰ θεωρηθοῦν σὰν ἀπλὴ ἀντικατάσταση τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ὑποτιμῆσεως (ἢ δασμολογικῆς προστασίας), μέσα στὸ ἴδιο τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Mundell. Ἡ NCS ξεκινώντας ἀπὸ ἐμπειρικὲς παρατηρήσεις δεδομένων τῆς Βρετανικῆς οἰκονομίας, παρουσιάζει καὶ προτείνει ἓνα ἐντελῶς νέο καὶ διαφορετικὸ ὑπόδειγμα. Ὅσο γιὰ τὶς προτάσεις τῆς σχολῆς αὐτῆς σχετικὰ μὲ τὴ σωστὴ οἰκονομικὴ πολιτικὴ, αὐτὲς ἔρχονται σὰν συνέπεια τῶν διαρθρωτικῶν σχέσεων τοῦ ὑποδείγματος αὐτοῦ, μὲ τὸ ὁποῖο ἡ ἀποτελεσματικὴ ταξινομήση τῆς ἀγορᾶς, κατὰ Mundell, δὲν ἔχει μεγάλη σχέση.

Γιὰ νὰ ἐξετάσουμε λοιπὸν τὶς διαφορὲς μεταξὺ τοῦ ὀρθοδόξου ὑποδείγματος μὲ τὶς ἐναλλακτικὲς προτάσεις ὑποτιμῆσεως καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ ὑποδείγματος τῆς NCS, παρουσιάζουμε πρῶτα τὴ διάρθρωση ἑνός ἀπλοῦ μακροοικονομικοῦ ὑποδείγματος τριῶν ἐξισώσεων :

I. Δαπάνες

$$Y - E(Y, r) - T(Y, \gamma) = G \quad (1)$$

όπου Y είναι το εισόδημα, E ή δαπάνη του ιδιωτικού τομέα για κατανάλωση και επένδυση, T είναι το έμπορικό ισοζύγιο (δηλ. ή διαφορά των εισαγωγών από τις εξαγωγές αγαθών) και r είναι το δανειστικό επιτόκιο. Για να διευκολυνθεί ή ανάλυσή μας, θεωρούμε ότι οι εξαγωγές είναι εξωγενείς, ενώ οι εισαγωγές είναι συνάρτηση του εισοδήματος και της τιμής του συναλλάγματος, γ , σε έγχωριο νόμισμα. Το τελευταίο αυτό έχει σαν συνέπεια την έκφραση της ύποτιμής με αύξηση του γ . Τέλος, ή διαφορά μεταξύ των δαπανών και των εσόδων του Δημοσίου συμβολίζεται με G , έτσι ώστε ένα θετικό G να σημαίνει έλλειμμα, ενώ αρνητικό G να δηλώνει πλεόνασμα στο δημόσιο προϋπολογισμό. Συμβολίζοντας τις πρώτες μερικές παραγώγους με

$$\frac{\partial x}{\partial y} = X_y$$

θα έχουμε τις συνηθισμένες σχέσεις αναφορικά με την εξίσωση (1) :

$$E_Y > 0, \quad E_r < 0, \quad T_Y < 0, \quad T_\gamma > 0$$

II. Νομισματικός Τομέας

$$M = L(Y, r) \quad (2)$$

όπου M , ή προσφορά χρήματος, καθορίζεται εξωγενώς, ενώ ή ζήτηση χρήματος L εξαρτάται από το ύψος του εισοδήματος και του επιτοκίου. Οι μερικές παράγωγοι για τη (2) είναι :

$$L_Y > 0, \quad L_r < 0$$

III. Ίσοζύγιο πληρωμών

$$B = T(Y, \gamma) + K(r) \quad (3)$$

Το ισοζύγιο πληρωμών B είναι το άθροισμα του έμπορικού ισοζυγίου T και του λογαριασμού κινήσεως κεφαλαίων K . Η καθαρή κίνηση κεφαλαίων εξαρτάται από τη σχέση του επιτοκίου της συγκεκριμένης χώρας με το επιτόκιο του εξωτερικού. Αν όμως υποτεθεί, ότι ή χώρα αυτή, είναι μικρή και δέν επηρεάζει με την οικονομική πολιτική της τα οικονομικά μεγέθη των άλλων χωρών, τότε, βραχυχρονίως, ή κίνηση κεφαλαίων εξαρτάται μόνον από το ύψος του επιτοκίου της, όταν το επιτόκιο των άλλων χωρών θεωρηθεί σταθερό.

Λύνοντας τὸ σύστημα τῶν ἐξισώσεων (1), (2) καὶ (3), βρίσκουμε τὶς κλίσεις τῶν καμπύλων ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας YY καὶ ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας BB . Παίρνοντας κατόπιν τὴν περίπτωση ὅπου ὄργανα πολιτικῆς εἶναι οἱ δημόσιες δαπάνες G καὶ ἡ προσφορά χρήματος M , ὅπως στὸ ὑπόδειγμα τοῦ Mundell, οἱ κλίσεις τῶν καμπύλων θὰ εἶναι :

$$\left(\frac{\partial G}{\partial M} \right)_{YY} = - \frac{E_r}{L_r} < 0 \quad (4)$$

$$\left(\frac{\partial G}{\partial M} \right)_{BB} = - \frac{E_r T_Y + K_r (1 - E_Y - T_Y)}{T_Y L_r - L_Y K_r} \begin{matrix} > 0 \\ < 0 \end{matrix} \quad (5)$$

Ἡ ἀποτελεσματικὴ ταξινόμηση τῆς ἀγορᾶς συνιστᾶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὴ χρησιμοποίησι τῆς πολιτικῆς δημοσίων δαπανῶν G γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ὁ στόχος τῆς ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας καὶ τὴ νομισματικὴ πολιτικὴ M γιὰ τὸ στόχο τῆς ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας. Ἡ ἀντιστοιχία αὐτὴ θὰ ἰσχύει ἄσχετα μὲ τὸ πρόσημο τῆς σχέσεως (5)¹.

Ἄν τώρα, μὲ βάση πάλι τὸ προηγούμενο ὑπόδειγμα, ἀντικαταστήσουμε τὴ νομισματικὴ πολιτικὴ μὲ τὴν πολιτικὴ ὑποτιμήσεως, οἱ σχέσεις (4) καὶ (5) θὰ ἀντικατασταθοῦν ὡς ἑξῆς :

$$\left(\frac{\partial G}{\partial M} \right)_{YY} = - T_Y < 0 \quad (6)$$

$$\left(\frac{\partial G}{\partial M} \right)_{BB} = - \frac{T_Y [L_r (1 - E_Y) + L_Y E_r - L_Y K_r]}{T_Y L_r - L_Y K_r} \begin{matrix} > 0 \\ < 0 \end{matrix} \quad (7)$$

Ἐπομένως ἡ ἀποτελεσματικὴ ταξινόμηση τῆς ἀγορᾶς συνιστᾶ καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωση τὴν χρησιμοποίησι τοῦ G (δημοσίων δαπανῶν) γιὰ τὴν ἐπίτευξη στόχων ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας καὶ τοῦ γ (συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας) γιὰ τὴν ἐπίτευξη στόχων ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας. Σὲ περίπτωσι ἀκόμα ποῦ θὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ταξινομήσεως τῆς ἀγορᾶς, ἀντιστρέφοντας τὴν προηγούμενη ἀντιστοιχία στόχων καὶ μέσων, θὰ προκαλέσουμε ἀστάθεια στὸ σύστημα.

Αὐτὸ ποῦ μένει λοιπὸν νὰ ἐξετάσουμε γιὰ νὰ ὀλοκληρώσουμε τὴν ἀνάλυσή μας, εἶναι πῶς ἡ NCS συνιστᾶ - παρ' ὅλα ὅσα ἔχουμε πεῖ μέχρι τώρα - τὴν χρησιμοποίησι τῆς πολιτικῆς ὑποτιμήσεως γιὰ τὴν ἐπίτευξη ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας καὶ τὴν ἐφαρμογὴ πολιτικῆς δημοσίων δαπανῶν γιὰ τὸ στόχο τῆς ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας.

1) Marina Von Neumann - Whitman, «Policies for Internal and External Balance», Princeton University Special Papers in International Economics, No 9, 1970, p. 18.

Ἡ ἀνάλυση τῆς NCS ἀρχίζει μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ στὰ Βρετανία στὰ μεταπολεμικὰ χρόνια, στάθηκε ἀδύνατο νὰ πετύχει τοὺς σκοποὺς τῆς. Οἱ λόγοι τῆς ἀποτυχίας αὐτῆς ἦταν ἢ ὅτι ἡ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθήθηκε ἦταν λανθασμένη, ἐνῶ τὸ θεωρητικὸ ὑπόδειγμα λειτουργίας τῆς οἰκονομίας εἶναι σωστό, ἢ ὅτι ἡ πολιτικὴ ποὺ ἐφαρμόστηκε προέκυψε ἀπὸ λανθασμένη ἀναγνώριση τοῦ πραγματικοῦ ὑποδείγματος λειτουργίας τῆς οἰκονομίας. Ἐμπειρικὲς παρατηρήσεις τῶν ὁπαδῶν τῆς NCS κατέληξαν στὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ταυτότητα δαπανῶν (1) μὲ δεδομένα τῆς Βρετανικῆς οἰκονομίας, δὲν παρουσιάζει ἀπρόβλεπτες ἐξωγενεῖς μεταβολὲς τῶν δαπανῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ τομέα. Ἐπομένως οἱ διακυμάνσεις στὸ σύνολο τῶν δαπανῶν προέρχονται εἴτε ἀπὸ διακυμάνσεις στὸ διεθνὲς ἐμπόριο, εἴτε ἀπὸ διακυμάνσεις στὸ δημόσιο τομέα. Ἀστάθεια στὸ διεθνὲς ἐμπόριο ὅμως, δὲν εἶχε - πάντα κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς NCS - μεγάλες ἐπιδράσεις στὴ Βρετανικὴ οἰκονομία. Αὐτὸ μᾶς ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα, ὅτι οἱ διακυμάνσεις στὴν οἰκονομία προέρχονται ἀπὸ τὸ δημόσιο τομέα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ φορολογικὴ καὶ πιστωτικὴ πολιτικὴ τοῦ Δημοσίου καὶ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν δημοσίων δαπανῶν. Ὅρίζοντας τὶς διαφορὲς μεταβολὲς μὲ Δ, ἔχουμε ἀπὸ τὴν ἐξίσωση (1) ὅτι :

$$\Delta Y = \Delta E + \Delta G + \Delta T \quad (8)$$

ὅπου

$$\Delta Y \simeq \Delta E \text{ καὶ } \Delta G = - \Delta T$$

Ἐπομένως : α) Ἡ ὀριακὴ ροπὴ γιὰ ἰδιωτικὴ δαπάνη εἶναι περίπου ἴση μὲ τὴ μονάδα (καὶ ἡ ὀριακὴ ροπὴ γιὰ ἰδιωτικὴ ἀποταμίευση περίπου μηδέν), β) ἔλλειμματικὸς δημόσιος προϋπολογισμὸς προκαλεῖ ἴσο ἔλλειμμα στὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο καὶ γ) ἄρα οἱ στόχοι τῆς ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας πρέπει νὰ ἐπιδιωχθοῦν καὶ μποροῦν νὰ ἐπιτευχθοῦν μὲ ὄργανο πολιτικῆς τὶς δημόσιες δαπάνες G.

Ἀντιθέτως τώρα, ἡ πολιτικὴ ὑποτιμῆσεως δὲν ἐπιδρᾷ πάνω στὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο, ἐνῶ ἐπηρεάζει τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα. Αὐτὸ συμβαίνει διότι μιὰ ὑποτίμηση θὰ αὐξήσει παροδικὰ μόνο τὶς ἐξαγωγὲς καὶ θὰ μειώσει τὶς εἰσαγωγὲς μὲ ἀποτέλεσμα τὴν αὐξηση στὴ συνολικὴ ζήτηση. Σὲ περίπτωσι πού ἡ οἰκονομία δὲν ἔχει φθάσει σὲ κατὰστασι πλήρους ἀπασχολήσεως (ἐσωτερικὴ ἰσορροπία), αὐτὴ ἡ αὐξηση στὴ ζήτησι θὰ αὐξήσει τὴν παραγωγὴ καὶ ἐπομένως καὶ τὸ ἐθνικὸ εἰσόδημα. Σὰν συνέπεια, οἱ εἰσαγωγὲς, οἱ ὁποῖες ἐξαρτῶνται κυρίως ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ εἰσοδήματος, θὰ αὐξηθοῦν καὶ τὸ ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο τελικὰ θὰ βελτιωθεῖ ἀσήμαντα ἢ καθόλου. Αὐτὴ ἡ ἀνάλυση δείχνει, κατὰ τὴ NCS, ὅτι ἡ ὑποτίμηση ἔχει τελικὰ ἐπίδρασι διαρκείας μόνο ἐπάνω στὸ συνολικὸ ὄγκο τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς (ἢ ἐπάνω στὶς τιμές, ἐὰν ἡ οἰκονομία ἔχει φθάσει τὴν πλήρη ἀπασχόλησι). Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ πολιτικὴ ὑποτιμῆσεως θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν ἐπίτευξι στόχων ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στὴ νομισματικὴ πολιτικὴ, αὐτὴ, πάντα κατὰ τὴ NCS, δὲν

είναι ὄργανο κατάλληλο γιὰ τὴν ἐπιδίωξη στόχων, ἐφ' ὅσον ἐξαρτᾶται οὐσιαστικά ἀπὸ τὴν πολιτικὴ δημοσίαν δαπανῶν ¹.

Σὲ περίπτωσι πού ἡ σταθερότητα τῶν τιμῶν προστεθεῖ στὶς ἀπαιτήσεις μας γιὰ τὴν ἐπίτευξη ἐσωτερικῆς ἰσορροπίας, τότε θὰ ἔχουμε τρεῖς στόχους: Ἀπασχόληση καὶ εἰσόδημα, ἐμπορικὸ ἰσοζύγιο καὶ τέλος σταθερότητα τιμῶν ἢ ρυθμὸ ἀξίσεως τοῦ τιμαρίθμου.

Ἡ ἐπίτευξη τῶν τριῶν αὐτῶν στόχων μὲ τὰ δύο ἀνεξάρτητα ὄργανα πολιτικῆς εἶναι δυνατὴ μόνο ἂν ὑπάρχει ἰσχυρὴ συσχέτιση μεταξὺ ἀνεργίας καὶ πληθωρισμοῦ, ὅπως περιγράφεται στὸ νέο - Κεϋνσιανὸ ὑπόδειγμα μὲ τὴν καμπύλη τοῦ Phillips. Δεδομένου ὅμως ὅτι, ὅπως ἡ πείρα τῶν τελευταίων ἐτῶν δείχνει, ὑψηλοὶ ρυθμοὶ ἀνεργίας καὶ πληθωρισμοῦ συναπάρχουν, ἐπιτυχία καὶ τῶν τριῶν στόχων ἀπὸ τὰ δύο μέσα πολιτικῆς δὲν μπορεῖ νὰ διασφαλισθεῖ.

Ἡ NCS συγκρίνει σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι τὶς ἐπιδράσεις τῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς δασμῶν καὶ ποσοτικῶν περιορισμῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς πολιτικῆς ὑποτιμήσεως, ἀφ' ἑτέρου, ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τοῦ πληθωρισμοῦ. Βραχυχρονίως καὶ μὲ δεδομένο τὸ στόχο τῆς ἐξωτερικῆς ἰσορροπίας, μία ὑποτίμησι θὰ ἔχη πληθωριστικὰς ἐπιδράσεις. Ἀντίθετα, δασμολογικὴ προστασία θὰ ἀυξήσει τοὺς πραγματικοὺς μισθοὺς καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν θὰ προκαλέσει τάσεις γιὰ τὴν ἀύξηση τῶν ὀνομαστικῶν μισθῶν καὶ συνεπῶς καὶ τῶν τιμῶν. Ἐπομένως, κατὰ τὴ NCS, σὲ περίπτωσι πού ἡ συγκράτησι τοῦ ρυθμοῦ ἀνόδου τῶν τιμῶν, εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς στόχους, θὰ εἶναι δυνατὸν μὲ δύο ὄργανα πολιτικῆς, δηλαδὴ τὸ δημόσιον προϋπολογισμὸν καὶ τὴν δασμολογικὴ προστασία, νὰ φτάσουμε συγχρόνως σὲ ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ ἰσορροπία ².

Ὅσα εἶπαμε μέχρι τώρα, δείχνουν ὅτι ἂν ἡ NCS εἶναι σωστὴ στὴ διαπίστωσι τοῦ προβλήματος, εἶναι ἐπίσης σωστὴ στὴ συνταγὴ τῆς πολιτικῆς τῆς. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ τονισθεῖ, ὅτι οἱ προτάσεις τῆς NCS ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν ἔρμηνεία ἐμπειρικῶν δεδομένων, ὅτι ἡ ἔρμηνεία αὐτὴ δὲν εἶναι μοναδικὴ καὶ οὔτε ἀναμφισβήτητη καὶ ὅτι γενικεύσεις τῶν συμπερασμάτων τῆς NCS σὲ θεωρητικὸν ἐπίπεδον καὶ σὲ ὑπόδειγμα γενικῆς ἰσορροπίας, μὲ περισσότερες ἀπὸ μία χῶρες, δὲν εἶναι δυνατές. Ἐπομένως, ἂν τὸ ὀρθόδοξον θεωρητικὸν ὑπόδειγμα παριστάνει πιστὰ τὴν πραγματικότητα, οἱ προτάσεις οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς NCS δὲν ὀδηγοῦν σὲ ἰσορροπία.

1) Rowan, D.C. «Godley's Law, Godley's Rule and the New Cambridge Macroeconomics», *Banca Nazionale Del Lavoro*, 117, 1976, p.p. 151 - 174.

2) Cripps, F. — W. Godley, «A. Formal Analysis of the Cambridge Economic Policy Group Model», *Economica* 43, 1976, p.p. 335 - 348.